

CUPRINS

<i>Cuvânt înainte</i>	9
1. Statutul epistemologic al geopoliticii	11
1.1. Definirea geopoliticii	11
1.2. Locul geopoliticii în cadrul sistemului științelor	15
1.2.1. Geopolitică și geografie politică	16
1.2.2. Geografie istorică, geoistorie și geopolitică	18
1.2.3. Geografie economică, geoeconomie și geopolitică	20
1.2.4. Geopolitică și geostrategie	21
2. Evoluția gândirii geopolitice	23
2.1. Perioada clasică	24
2.1.1. Școala geopolitică germană	26
2.1.2. Școala geopolitică franceză	36
2.1.3. Școala geopolitică anglo-saxonă	44
2.1.4. Școala geopolitică rusă	50
2.1.5. Școala geopolitică românească	52
2.2. Perioada „anatemizării” geopoliticii	59
2.3. Perioada „renașterii” geopoliticii	61
3. Analiza geopolitică	65
3.1. Criterii, principii și metode folosite în analiza geopolitică	65
3.2. Teorii geopolitice	68
3.2.1. Teoria statului organic	70
3.2.2. Teoria spațiului vital	73
3.2.3. Teoria puterii maritime	75
3.2.4. Teoria puterii continentale sau a <i>Heartland</i> -ului	77
3.2.5. Teoria țărmurilor sau a <i>Rimland</i> -ului	81
3.2.6. Teoria puterii aeriene	83
3.2.7. Teoria spațiilor globale	85
4. Organizarea spațiului geopolitic	88
4.1. Spațiul geopolitic – noțiune, proprietăți	88
4.2. Caracteristicile spațiului geopolitic	90
4.3. Regionarea geopolitică a spațiului	91

5. Domeniul geopolitic statal	93
5.1. Apariția și evoluția statelor	94
5.2. Evoluția hărții politice a lumii	97
5.2.1. Harta politică a lumii în perioada antică	98
5.2.2. Harta politică a lumii în perioada medievală	103
5.2.3. Harta politică a lumii în perioada modernă	108
5.2.4. Harta politică a lumii în perioada contemporană	120
5.2.5. Modificări pe harta politică a lumii după 1989	124
5.3. Teritoriul de stat – unitate politico-teritorială fundamentală ...	126
5.3.1. Modalități de formare și modificare teritorială a statelor	127
5.3.2. Caracteristicile teritoriului de stat	130
5.3.2.1. Poziția teritoriului de stat	131
5.3.2.2. Mărimea teritoriului de stat	137
5.3.2.3. Forma teritoriului de stat	141
5.3.2.4. Delimitarea teritoriului de stat – frontiera de stat	145
5.4. Caracteristici geo-demografice	148
5.5. Caracteristici geo-sociale	157
6. Domeniul geopolitic regional și global	166
6.1. Evoluția formelor de integrare suprastatală	166
6.2. Integrarea interstatală la nivel regional	169
6.2.1. Europa	170
6.2.2. America	178
6.2.3. Africa	181
6.2.4. Orientul Apropiat și Mijlociu	183
6.2.5. Asia-Pacific	186
6.3. Integrare interstatală globală	188
6.3.1. ONU – organizație internațională cu vocație universală	189
7. Geopolitica stărilor conflictuale	196
7.1. O abordare geopolitică a stărilor conflictuale	196
7.2. Contextul geopolitic internațional în perioada postbelică	198
7.3. Cauzele conflictelor armate	203
7.4. Forme de manifestare a puterii în relațiile internaționale	210
7.4.1. Acțiuni agresive nonmilitare	212
7.4.2. Acțiuni agresive implicând utilizarea forțelor armate în modalități atipice	216
7.4.3. Acțiuni agresive implicând utilizarea forțelor armate în modalități tipice	220
7.5. Diseminarea spațială a conflictelor	222
7.6. Regiuni caracteristice de tensiune și conflict	225

7.6.1. Europa	226
7.6.2. Orientul Apropiat	228
7.6.3. Zona Golfului Persic	231
7.6.4. Africa Australă	232
7.6.5. America Centrală	234
7.6.6 Asia de Sud-Est	235
7.7. Tensiuni și conflicte majore	236
7.7.1. Tensiuni și conflicte majore în epoca bipolară	236
7.7.1.1. Conflictul din Coreea (1950-1953)	236
7.7.1.2. Conflictul din Vietnam (1956-1975)	239
7.7.1.3. Conflictele din Orientul Apropiat și Mijlociu ...	242
7.7.1.4. Conflictul dintre Etiopia și Somalia	246
7.7.1.5. Criza din Caraibe (oct.-nov. 1962)	248
7.7.1.6. Invadarea Cehoslovaciei (20/21 august 1968) ...	251
7.7.1.7. Primul conflict din Afganistan (1979-1989) ...	252
7.7.2. Tensiuni și conflicte majore în perioada actuală	254
7.7.2.1. Primul de război din Golf (august 1990-martie1991)	254
7.7.2.2. Conflictele iugoslave	256
7.7.2.3. Conflictele din Cecenia (1994-1996, 1999-) ...	260
7.7.2.4. Atentatele de la 11 septembrie 2001	261
7.7.2.5. Al doilea conflict din Afganistan (oct 2001-)	266
7.7.2.6. Al doilea război din Golf (2003)	267
7.8. Impactul conflictelor armate asupra mediului	267
8. Teme geopolitice majore ale secolului XXI	275
8.1. Politectonică globală – spre o ordine planetară multipolară ...	275
8.2. Globalizare sau regionalizare?	280
8.3. Islamul – o lume în mișcare	282
8.4. Terorismul – o amenințare globală	292
8.5. Noua geografie a drogurilor	296
8.6. Reconfigurarea hărții energeticii globale	304
Bibliografie	323

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2007

Editura acreditată de Ministerul Educației și Cercetării
prin Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FRĂSINEANU, DRAGOȘ

Geopolitica / Frăsineanu Dragoș, Ediția a 2-a revăzută și adăugită

– București: Editura Fundației *România de Mâine*, 2007

Bibliogr.

ISBN 978-973-725-917-2

32.01:913(100)(075.8)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă
și prin mijloace tehnice, este strict interzisă
și se pedepsește conform legii.

*Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului
revine exclusiv autorului/autorilor.*

Redactor: Constantin FLOREA
Tehnoredactor: Florentina STEMATE
Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 24.10.2007; Coli tipar: 20,75
Format: 16 / 61x 86

Editura Fundației *România de Mâine*
Bulevardul Timișoara nr. 58, București, Sector 6
Tel./Fax 021/444.20.91; www.spiruharet.ro
e-mail: contact@edituraromaniademaine.ro

REZUMAT

După o lungă perioadă de „anatemizare”, schimbările profunde survenite la sfârșitul secolului al XX-lea au permis „renașterea” domeniului științific geopolitic.

Geopolitica, revenită în actualitate din necesitatea explicării anumitor probleme impuse de evoluția generală a societății omenești și din influența crescândă a modificărilor permanente politico-economice asupra conștiinței omului și a întregului sistem al vieții social-politice și culturale, se constituie, în prezent, ca disciplină științifică de un larg interes.

Lucrarea **Geopolitica** se dorește a fi o sinteză a aspectelor majore ce caracterizează lumea contemporană. Bogăția de informații, ca și opiniile autorului asupra unor probleme de mare actualitate din domeniul geopoliticii vin în sprijinul cunoașterii mai concrete și profunde a acestor probleme de către cei interesați să aibă o viziune mai cuprinzătoare asupra schimbărilor majore ale perioadei contemporane.

În cele opt capitole ale volumului sunt evidențiate, rând pe rând, aspecte teoretice („Statutul epistemologic al geopoliticii”; „Analiza geopolitică”; „Organizarea spațiului geopolitic”), istoriografice („Evoluția gândirii geopolitice”) și aplicative („Domeniul geopolitic statal”; „Domeniul geopolitic regional și global”; „Geopolitica stărilor conflictuale”; „Teme geopolitice majore ale secolului XXI”).

Lucrarea este însoțită de o serie de fișe biografice și bibliografice, care completează, uneori cu date noi, evoluția gândirii geopolitice. Materialul ilustrativ (hărți, tabele) este folosit în sprijinul cunoașterii și înțelegerii fenomenelor geopolitice la nivel micro, mezo și macroteritorial.